

פעולת צדיק

ע"ש מהרי"ץ זצוק"ל - גאון רבני תימן ותפארתם

בראשות מרן הגאון רבי יצחק רצאבי שליט"א

לק"י

העלון יוצא לאור לעילוי נשמת
אליהו בן מנחם ז"ל

והיו הכרובים פורשי כנפיים למעלה

נאמר בתורה, וְהָיוּ הַכְּרוּבִים פֹּרְשֵׁי כְנָפִים לְמַעַלָּה, סֹכְכִים בְּכַנְפֵיהֶם עַל הַכַּפֶּרֶת, וּפְנִיָּהֶם אִישׁ אֶל אָחִיו וְגו' (שמות כ"ה, כ'). על פסוק זה, ישנו פירוש מעניין ונפלא, בספר הזוהר הק' פרשת אחרי מות (דף נ"ט ע"א) וז"ל, תאנא, תלת זמנין ביומא, אתרשיש נסא בגדפייהו. שלש פעמים ביום, התרחש נס בכנפיהם של כרובים. בשעתא דאתגלי עליהו קדושה דמלכא, אינון מגרמיהו סלקין גדיפיהו, ופרסין לון, וחפיין על כפורתא. כל הזמן, כנפי הכרובים היו שכובים ודבוקים לגוף, ושלוש פעמים ביום הם עלו והתרוממו, וכיסו את הכפורת. לבתר קמיטין גדיפיהו ונאחזין בגדיפיהו, (ס"א ונאחזין בגופייהו), כמה דאת אמר (שם כ"ה, כ') והיו הכרובים פורשי כנפיים למעלה, ולא פרושי. הוא מדייק כך, כי לא כתוב 'ויהיו הכרובים פרושי כנפיים', אלא 'פרשי', משמע שהם היו עושים את פעולת הפריסה. סוככים, ולא סוככים, דהא בָּאָת (ס"א בזאת) הוו קיימי, וחדאן בשכינתא. א"כ, הדבר היה בדרך נס:

הוא מדייק מלשון הפסוק, 'פרשי', דהיינו בלשון פעולה, שהיו פורשים כנפיהם שלש פעמים ביום. ומשמע מפירוש הרמ"ז כאן, זהו הר"ר משה זכותא, כי הדבר היה בזמן התפילות, ערבית שחרית ומנחה. בזמנים הללו, הכנפים נפרשו בדרך נס, אבל לא שמתחילה עשו אותם באופן כזה, שהכנפיים יהיו פרושות כל הזמן:

אמר רבי אבא, מה בעא הכא 'כי בענן אראה על הכפרת', וכתב 'בזאת יבא אהרן', והא כהנא לא חמי לשכינתא בשעתא כד הוה עאל. מה הפירוש, 'בזאת יבא אהרן'? כיצד אהרון ידע זאת? אלא, עננא הוה נחית, וכד הוה נחית מטא על האיי כפרת, ומתעריין גדיפיהו דכרובין, ואקשי להו, ואמרו שירתא. הכנפים היו מתעוררים, ומקישים האחד על השני. ומה שירתא אמרי, (תהלים צ"ו, ד') כי גדול יי' ומהלל מאד ונורא הוא על כל אלדי, האיי כד סלקי גדיפיהו. כאשר הם היו מרימים את הכנפים, הם היו אומרים שיר. אבל הדבר היה קורה, רק כאשר היתה שורה עליהם השכינה. משמע, כי בזמנים הרגילים, דהיינו בכל יום, הכנפים היו רק עולים ויורדים. אבל בזמן שהיתה שורה עליהם השכינה, היה גם נשמע מתוכם קול שיר, והם היו אומרים את הפסוק הזה, בשבח הקב"ה. בשעתא דפרסין להו אמרי, (שם ה') כי כל אלדי העמים אלילים וי"י שמים עשה. כד חפיין על כפורתא אמרי, (שם צ"ח, ט') לפני יי' כי בא לשפוט (את) הארץ, ישפוט תבל בצדק ועמים במישרים. וקלהוון הוה שמע כהנא במקדשא, כדין שוי קטרת באתריה, ואתכוון במה דאתכוון:

אלו דברי הזוהר הק', וזהו פירוש נפלא ומיוחד, אשר אינו נמצא בשום ספר מספרי חז"ל. כמובן, שאי אפשר לומר דברים כאלה מתוך סברא, אלא רק בקבלה ובמסורת, על מה שהיה בזמן שביהמ"ק קיים:

חושבני, כי לפי זה אפשר להבין פירוש נפלא, מדוע המלה לִפְנֵי (שם), באה בשתי געיות. כפי שהוא מנהגינו, וכ"ש מהרי"ץ בע"ח ובהח"ד. לכאורה, מדוע לא אומרים 'לפני', בלי געיות? ובפרט, כי קודם לכם, לפני שני מזמורים (שם צ"ו, י"ג) כתוב, לִפְנֵי יי' פִּי בָּא, בלי שום געיא במלה 'לפני'. א"כ, מדוע במזמור צ"ח, אומרים לִפְנֵי?

אלא התשובה היא, כי עי"ז פירושו 'לִפְנֵי'. דהיינו, כאן נמצא הדיבור של הקב"ה עם משה רבינו, כמו שנאמר וְנוֹעַדְתִּי לָךְ שָׁם, וְדִבַּרְתִּי אִתְּךָ מֵעַל הַכַּפֶּרֶת, מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרוּבִים וכו' (שמות כ"ה, כ"ב). כלומר, הקב"ה אומר, כאן נמצא הפה שלי, כביכול. לכן במלה לִפְנֵי, האות למ"ד באה בגעיא, כי זה מושך את האות למ"ד, דהיינו ל"י. והאות פ"א, היא עם שוא, אבל זה נהיה פ"ה. א"כ, זהו 'לִפְנֵי':

ודבר זה, נמצא דוקא בפסוק האחרון של מזמור, בכדי להראות, שהדבר הוא לאחר שכבר הגיעו למצב זה. לכן, זהו השיר השלישי שהיו הכרובים אומרים, וְנוֹעַדְתִּי לָךְ שָׁם, וְדִבַּרְתִּי אִתְּךָ מֵעַל הַכַּפֶּרֶת, מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרוּבִים, אֲשֶׁר עַל אֶרֶץ הָעֵדֻת (שמות כ"ה, כ"ב), וכדפירש רש"י, כשאקבע מועד לך לדבר עמך, אותו מקום אקבע למועד שאבוא שם לדבר אליך. כלומר, כאשר הקב"ה רצה לדבר עם משה רבינו ע"ה, הוא היה קובע לו זמן, ומשם יצא הדיבור. וזהו 'לִפְנֵי', זהו מקום פי. הפירוש ממש הפלא ופלא:

מעבוד מתוך שערי יצחק מוצש"ק בחוקותי התשע"ד

מעשה באדם שהתקשר למרן שליט"א ושאלו. אני עובד בחנות ירקות, קופאי ראשי, אבל אז אני מוכרח לעבוד עם אינטרנט פרוץ. המקום חילוני. מה לעשות? אם הרב יגיד לי שהדבר אסור, אני עוזב את העבודה:

הבנתי כי מדובר באדם ישר ונאמן, שמתכוון לקיים את מה שהוא אומר. אמרתי לו, אם מדובר באינטרנט פרוץ, אם זה אסור, מדוע אתה שואל על כך? הוא ענה לי, בגלל הפרנסה, יש לי משפחה וילדים, אין לי עבודה אחרת, אני צריך לחפש מקום עבודה אחר:

אמרתי לו, אם הדבר אסור, אזי אין חכמה ואין תבונה ואין עצמה לנגד יי' (משלי כ"א, ל'), אפילו אם תהיה מקבץ נדבות ח"ו. אם אסור, אז אסור:

התחלתי לחשוב, אם אומר לו שיעזוב את העבודה, מה יעשה כל היום? יתבטל? אולי זה יותר גרוע, כי הבטלה היא אם כל חטאת. כך לכל הפחות עוד יש לו עבודה, הוא טרוד, אבל אם הוא יתבטל, מי יודע? אולי ח"ו מצבו הרוחני יהיה יותר גרוע:

שאלתי אותו, מה תעשה אם תעזוב את העבודה? השיב, אשב בבית ואלמד. לא רציתי לקחת אחריות. אמרתי לו, ישנו מישור שאני מכיר, הוא מומחה לדברים הללו, שמו הרב אליהו בוימרינד. הפניתי את השואל אליו, ושכחתי מהסיפור הזה:

התקשר אלי הרב בוימרינד, ואמר לי, אני חייב לספר לך. פנה אלי אותו אדם, ולאחר שביירתי את העניין, אמרתי לו, תשמע, אתה חייב לעזוב את העבודה. אסור לך להישאר שם, ואכן, עוד באותו היום, בלי חכמות, הוא אמר לבעל הבית, ממחר אני לא בא לעבודה:

אשריהם ישראל. יושב בביתו במשך שבועיים. כעת הוא מודיע לי, שהוא קיבל עבודה חדשה. המשכורת שלו היתה 5000 שקל, וכעת הוא קיבל עבודה עם משכורת של 15,000 שקל. ולא עוד, אלא בסביבה חרדית. ה' לא ימנע טוב להולכים בתמים. אשריהם ישראל. ממש שיחו בכל נפלאותיו ישתבח שמו לעד. איך הולך בתם ילך בטה:

חושבני כי מצוה לפרסם את הסיפור הזה, בכדי לדעת שמי שאינו מתחכם, ויש לו אמונה חזקה, הנה הוא עמד בנסיון במשך שבועיים, לא נשבר, וב"ה הקב"ה נתן לו פי שלש. ירבו כמותו בישראל:

שואל ומשיב

בקלקלתו, טען כי שירה שהוקלטה באולפן, טובה עשרת מונים מאשר שירה באולם אירועים, זאת ועוד שעושה עצמו שר ומזמר. והחתן טוען לעומתו, שכריתך שתשיר בפיו ולא בתקליטך. יורנו המורה עם מי הדין:

ב'. בפסקי שע"ה (נשואין דף פ"ג הערה רל"ח) כתב בשם מרן שליט"א, דכיון שיש בשירים שלפני החופה תפילות להצלחת החתן והכלה, מסתברא דעדיף טפי להעמיד משורר מאשר להשמיעם מהקלטה. האם זו סברא נוספת שיכול החתן לטעון לזמר. או שמא יכול הזמר לטעון, שכרת אותי לשורר בקולי הנעים, ולא להתפלל:

תשובה: א'. אם לא ניתן להשיג התקליט הזה, והרי הוא הוציא על כך הוצאות, דעתי העני נוטה שצריך לשלם לו, בפרט אם הדבר מקובל כך היום (בבחינת הכל כמנהג המדינה), שאם הוא לא היה נוכח באולם ומחתך את המלים בפיו ובשפתיו, הקהל לא היה מתעורר לשירה ומתלהב, מפני שבהקלטה עצמה לבדה, אין רוח חיים. אעפ"י שאכן איכותה מעולה טפי מפני שהוקלטה באולפן כידוע. ויש לברר אם מקבלים תשלום מלא, או פחות:

ב'. סוף סוף יש כאן תפילה בלחש: נ"ב מה שקוראים כיום זִמְרָה, וכדלעיל, אבותינו קראו בשם משורר. ונראה דשפיר דאמי, שכן הוא על-כל-פנים על-פי לשון ארמי, שכן תרגום שְׁרִים ושרות (קהלת ב', ח') זִמְרִיא וזמרייתא. על כן הינחתי סגנון זה, ולא הגהתי. ובפרט שזה יבלבל את הקורא המצוי, כי כיום רק למחבר שיר קוראים משורר:

נסיעה ברכב לבית הכנסת ויהיה מעשרה ראשונים, או הליכה ברגל ולא יהיה מעשרה ראשונים

שאלה: נסתפקתי במי שיש לו אפשרות לנסוע לבית הכנסת ברכב, שלדעת כמה פוסקים גם בזה יש העניין של-שכר פסיעות, ועל ידי זה יהיה מעשרה ראשונים. או ללכת ברגל, שיש בזה יותר העניין של-שכר פסיעות, אבל לא יהיה מעשרה ראשונים. מה עדיף, והטעם:

תשובה: נראה שמעלת עשרה ראשונים גדולה טפי ממעלת הפסיעות, שאמרו חז"ל בשבחה דברים נשגבים יותר. אמנם יתכן לקיים תרומתו, על ידי שיחנה את רכבו רחוק קצת מבית הכנסת, ויהלך ברגליו, כאשר כתבו בכגון דא הגרי"ח בשו"ת תורה לשמה סימן מ' סוף ד"ה הנה, ובפסקי תשובות סימן צ' אות י"ז י"ח, דף תש"ה:

השתמשות בשבת במקלף החותך פרוסות דקות מאד מתוך פרי שלם

שאלה: נשאלתי מאחד שקנה סוג מקלף שאינו מיועד לקלף פירות וירקות מקליפותיהם, אלא הוא חותך את הפרי עצמו לפרוסות קטנות ודקות מאד, כמו שמצוי היום שמכנים כך סלטים שונים, כגון עם גזר. אין בזה חשש בורר בשבת, אלא שהשאלה היא מצד טוחן, כיון שחותך פרוסות דקות מאד מתוך גזר שלם. האם מותר לעשות כך בשבת, או שיש בזה משום עובדין דחול, או שמא הדבר מותר כמו בסכין:

תשובה: שמעתי כי יש מקילים בזה, אבל לפענ"ד הוא בכלל עובדין דחול:

צידוף קטן או קטנים לזימון בשלושה

שאלה: האם גדול ושני קטנים מצטרפים לזימון של-שלושה:

תשובה: לא:

תשובות מרן הגאון שליט"א מתוך שו"ת ויען יצחק

ביטוח בריאות מכספי מעשרות

שאלה: הציעו לי לעשות ביטוח בריאות, האם מותר לעשות ביטוח בריאות פרטי (כמו הראל, ביטוח ישיר וכו') לי ולאשתי, מכספי מעשרות:

תשובה: לא מכספי מעשרות:

ברכת במבה ופריכיות אורז

שאלה: רציתי לדעת מה היא הברכה הראשונה לבמבה ולפריכיות אורז:

תשובה: על במבה שהכל, לצאת מן הספק. על פריכיות אורז, בורא פרי האדמה:

נשים בברכות התורה

שאלה: נשים בברכות התורה מהו. ואם אין בזה מנהג ברור, הייתי מורה לפענ"ד לא לברך, לפי דעת הרמב"ם שאין הנשים מברכות על מצוות עשה שהזמן גרמא:

תשובה: פטורות מברכות התורה, כמו שהעליתי בס"ד בשלחן ערוך המקוצר סימן י"א סעיף י"ח, וכן המנהג ברור. אבל אם רצונן לברך, אין קפידא אעפ"י שהנוסח וציוונו, כיון שמצוות הן ללמוד את ההלכות הנוגעות ושייכות אליהן:

גלילת ספר תורה

שאלה: בעניין האיסור לגלול ספר תורה כשהוא בתוך התיק מחשש שמא יקרע, האם איסור זה שייך גם בזמנינו שיש מתקן גלילה באופן שאין חשש שיקרע:

תשובה: בטל החשש:

נטילת ידיים לסעודה כשהידים רטובות

שאלה: האם אפשר ליטול ידיים לסעודה על ידיים רטובות ושופך עליהן יותר מרביעית, או שצריך לנגב תחילה את הידים:

תשובה: יש מחמירים, עיין עיני יצחק על שלחן ערוך המקוצר סימן כ"ז אות כ"ג ד"ה מים:

קציצת ענפי עץ אשכוליות החוסמים את האוויר במרפסת ובבית

שאלה: אני גר בקומה ראשונה, ובקומת הקרקע צומח עץ אשכוליות, וענפיו עוברים את גובה המעקה במרפסת ביתי. האם מותר לקצוץ את הענפים הללו, כדי שלא יחסמו את האוויר במרפסת ובבית. ואם מותר, האם זהו גם כשיש פירות בענפים:

תשובה: מותר (כיעוין שלחן ערוך המקוצר הלכות סכנה סימן קל"ט סעיף ג' ובמוסגר שם):

הזמין זמר לחופתו, והזמר הפעיל תקליט ועושה עצמו כאילו שר בפיו

שאלה: א'. חתן שהזמין לחופה בנוסף על התזמורת הרגילה, זמר תימני כדי שישיר את הזפה לחתן ולכלה. והנה במקום לשיר בפיו, הפעיל תקליט שהכין מבעוד מועד באולפן, ועכשיו הוא רק מחתך בפיו ובשפתיו כאילו הוא שר, בבחינת בפיו ובשפתיו כיבדני וקולו רחוק ממני. ולאחר שנתפס

המשל והנמשל של המגיד מדובנא בעניין עונג שבת

איך מתענגים בשבת, אדם נהנה, אוכל ושותה והוא קיים מצוה גדולה והשכר של זה 'והתענג על ה' נותנים לו כל משאלות ליבו. המגיד מדובנא, בספרו 'אוהל יעקב', מביא על זה משל כדי לסבר את האוזן:

משל לעשיר גדול שהיו לו שני בנים במרחקים, אחד היה עשיר ואחד עני, והאחים האלה לא ראו את פני אביהם זה רבות בשנים, פעם באה אגרת מאת אביהם הגביר כי הבן זקונים אשר לו הגיע עתו עת דודים, אז שאלה נפשו להתהלך באהבים גם עם יתר בניו ביום חתונתו וביום שמחת ליבו, כל המשפחה להתאחד ולשמוח ביחד, כתב את האגרת לבנו העשיר איך הוא מבקש מאד שיבואו וגם אחיו אל החתונה, ולא יחוס על ההוצאה הגדולה שיעשה כי כל ההוצאות שיעשה בעבור כבוד אביו ישלם את הכל במיטב כספו, והבן העשיר הזה כאשר השיג את האגרת הזאת מאת אביו, הלך מהרה אל החנות וקנה הרבה סחורות ויעש לו בגדים מפוארים לאשתו ולבניו והכין את עצמו לנסוע. טרם עלה אל המרכבה הזכיר את עצמו, אמר תקראו מהרה את אחי, אני צריך את אחי מאד, הוא קורא לו הקריאהו אותו בחפזון, וזה העני, כבר מה אתה רוצה, הוא לא הבין אפילו מה רוצים בכלל, המסכן ההוא, אמר לו, מה זה תשאל, תעלה העיקר, עלה אל המרכבה, נסעו, אפילו לא התחשב בזה בקרוב המרכבה הזאת אל העיר מחוז חפצם, הקול נשמע בבית אביהם, כי בניו ובני בניו, וכלותיו נוסעים ובאים, אז הולכים להקביל את פניהם, וילכו המחנותנים עם כלי זמר נגדם לקבל את פניהם בשמחה, וירד מן המרכבה, העשיר ההוא מלוכש בגדי הוד והדר, המחנותנים שואלים, הצד של הכלה, מי הוא זה, מי זה העשיר הזה, אמרו זה הבן של הגביר, טוב, והנה הם רואים אחריז איזה עני הולך קרוע ערום יתף, שאלו מי זה, הוא גם אח שלו הוא יושב בעיר מגורי אחיו, הם אחים, מסתכלים, אנשים התחילו הורידו את הראש, המה מחישים מניעים ראש בעצב, ויבואו הביתה, המנגן ינגן ועשו חופה וישמחו מאד, עברו שניים שלושה שבועות, ויאמר העשיר אל אביו הגביר, אבי יקירי, עשיתי ככל מצוותך אשר ציויתני ואתה אמרת לי לבוא לשמוח אתך, באתי, ידעת שאני איש מסחר, איככה אשבית את מסחרי חודש ימים, אני איש עסקים, אני חייב לחזור, הוא רוצה לרמוז לאבא שלו שיפרע לו את החוב, ויאמר לו אביו עשה כטוב בעיניך בני יקירי, מי מוחה בידך, תוכל ליסוע לשלום לביתך, שמע את דברי אביו, עצור בעצמותי על רוב ההוצאה אשר הוציא, והרי הבטיחני לשלם את הכל שבעתיים, עוד יוסיף לי, פתאום הוא מתעלם, ועתה הוא רואה את פני אביו כי הוא מתעלם מזה, וההכרח אכף עליו? הוא מוכרח, הוא לא יכול לחכות עד שאולי הוא יזכר, אז אמר בליבו מה אני מחריש מתאפק, אני כבר מוכרח להיות תובע בפנה, נגיד מפורש, ויבוא לפני אביו, הביא לו חשבון, תשמע זה עולה כך וכך, הנה המחירים והנה תראה, טוב, כך עלה הבגדים, ובדרך ההוצאות, פשוט, אבא שלו אומר לו, איזה יופי, עשית לך בגדים תבלה ותתחדש בבגדים אחרים, ויאמר אבא אתה הבטחת לי כל ההוצאות יהיו על חשבונך, ויאמר אל תשקר בני, זה שקר הדבר הזה, הוא הוציא מחיקו את המכתב שהיה לו מכתב יד אביו, אבא תראה,

תראה אבי, האמת איתי, אמר לו אביו תקרא ותבין מה כתוב במכתב, והוא קורא, וקורא, תסתכל, כתוב פה כל ההוצאות אשר תעשה לכבודי אשלם לך את הכל, עתה ראה בני אם היית עושה באמת לכבודי איך לא זכרת ואיך לא חסת על כבודי, כי לקחת עמך את אחיך העני, ערום ויחף לבוש קרעים ובלויי סחבות, לא זכרת להלביש גם אותו שיהיה לי לכבוד ומשיב נפש, זה אם היית חושב עליו אז אני מבין שאתה התכונת לכבודי, עתה ראה כל מה שעשית וכל הפיזור הגדול אשר הוצאת הכל היה למענך, מה זה תדרוש ממני:

זה המשל. והנמשל, יש כבוד שבת, עונג שבת, יש עונג יום טוב, אנשים שמחים מוציאים הוצאות, אתה עושה לשם שמים, אתה דואג לעניים, 'לך לגר ליתום ולעני אשר בקרבך', שהם ישמחו, אם אתה דואג לכבוד את הקב"ה אתה צריך לדאוג שעוד יהודים יתענגו, שגם אלה שהם קשיי יום, אלה שחסר להם, שגם הם ישמחו. ועונג שבת גם כן, לראות את העונג שבת, אז אי אפשר לתפוס רק את המילים 'וקראת לשבת עונג', תקרא מה כתוב לפני כן, 'אם תשיב משבת רגלך', כך זה מתחיל, אה אתה לא יוצא חוץ לתחום, עד שהוא שומר שבת, 'עשות חפצך ביום קדשי', לא מדבר על דברים שאסורים בשבת, חפצך אסורים חפצי שמים מותרים, זה כבר שני דברים, 'וקראת לשבת עונג', 'אז תתענג', אם אתה מקיים את כל הדברים האחרים, יש עוד הרבה דברים בשבת, אבל כנראה הדברים האלה יותר קשים שאדם מוגבל מהדברים האלה ושומר, לשמור על הפה בפרט, זה מראה שאכן גם כשהוא אוכל ושותה זה לשם שמים, הוסיפו עשה, כיבד במאכלים ובמשקים מכובדים, זה מה שהוא אומר:

הנמשל - הקב"ה כביכול, כתב אגרת ערוכה, הקב"ה שלח לנו מכתב, כל ההוצאות שתעשה למען כבודו יתברך בעונג שבת ויו"ט הכל ישלם לו, כאמרם 'כל מזונותיו של האדם קצובים לו מר"ה חוץ ממה שמוציא בשבתות ובימים טובים', כתוב, כל ההוצאות מתשרי ועד תשרי חוץ מתשרי, תשרי תלמוד תורה, שבתות ראשי חודשים וימים טובים:

אם כן, זה על חשבון הקב"ה, הוצאת הוצאות, הקב"ה צריך לפרוע לך, 'לוי עלי ואני פורע', אבל השאלה למה לקחת את ההלוואות את ההוצאות בשבילי, בעל כרחו יש על האדם להשתדל לכבוד להתראה בעיני אביו שבשמים, איככה יכנסו ליום השבת, וכמובן בימים טובים זה עוד יותר, ולפנינו חג הפסח שיבוא עלינו לטובה, מקושט ומהודר ויאכל למעדנים, ואחיו העני ישב כמתאבל, יאכל זרעונים אם יעשה כן והוא מתעלם מן העני, מה שאתה מוציא זה לא בשביל להתענג על ה', אתה דואג לבטן שלך, למד הקב"ה אל תדרוש ממני עכשיו שאני אפרע את ההוצאות האלה זה הפסוק 'מלווה ד' חונן דל', אתה הלוח לה' ההוכחה היא אם אתה חונן את הדל, על זה נאמר 'את גמולו ישלם לו', את זה הקב"ה ישלם לך, כי עשית את הדברים האלה, זה מוכיח? .

מעובד מתוך שערי יצחק - שיעורי של מרן שליט"א
צו התשע"ו

לשם מה צריך את כל ההוספות שבתפילה, כגון פיוטים ותפילות ושירים ותושבחות וכדו', ולא להסתפק בנוסח התפילה שקבעו אנשי כנסת הגדולה.

בעל ספר חרדים כותב (חלק ב' פרק א'), שישנו עניין לחבר שירים לכבוד הקב"ה:

כך גם לגבי תשעה באב, מהרי"ץ כותב בהקדמה לת"ב (דף א' ע"ב), כי מי שיכול לחבר, שיחבר קינות. למה? הרי ישנן כ"כ הרבה קינות בסידור, אשר לא מספיקים לומר אותם. בשביל מה שאחבר עוד קינות? אלא, כאשר האדם מחבר, הוא מתקשר עם זה, הוא מחובר. תגיד את זה לעצמך, או בציבור, איך ומתי שהדבר אפשרי. כי כאשר האדם אומר משהו שהוא שלו, זה משפיע יותר. למהרי"ץ בעצמו ישנה קינה אחת לת"ב שהוא חיבר, 'שאו קינה בקול מרה', שנכנס בנוסחאות. היא מובאת בתכלאל עץ חיים דף י"ח ט, ונדפסה ג"כ בשאר הסידורים שלנו:

וז"ל ספר חרדים, דרך החושק, לשורר. מי שאוהב משהו מסויים, הוא שר עליו. הנשמה שלו כוספת ומתאווה, ומרוב שמחה הוא מפייט. וכיון שאהבת יוצרנו נפלאה מאה"נ (עיין שמואל'שני א', כ"ו. ולקמן בהמשך. יב"ן) האוהב אותו בלב שלם ישיר לפניו יתברך, כאשר שרו משה ובני ישראל ומרים ודבורה ויהושע ובני קרח ודוד ושלמה ברוה"ק, כמה דאתאמר (תהלים מ"ה, א') **מִשְׁפִּיל שִׁיר יְדִידָתְךָ**. וכתוב (שה"ש א', א') **שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לְשִׁלְמֹה**, למלך שהשלום שלו. דהיינו, חז"ל דורשים, לגבי שלמה המלך, 'המלך שהשלום שלו', דהיינו הקדוש ברוך הוא. וכתוב (תהלים ק"ה, ב') **שִׁירוּ לֹא זָמְרוּ לוֹ**, וכתוב (משלי ה', י"ט) **בְּאַהֲבַתָּה תִשָּׁגָה תַמִּיד**, פ"י הראב"ד דהוא נמי לשון שיר, כמו שגיון לדוד. ובתוקף החשק בו יתברך, הראשונים וגם האחרונים שרו לפניו. ר' יהודה הלוי, ר' יהודה החסיד, ור' אברהם בן עזרא, ואחריהם. כך כותב רבי אלעזר אזקרי, מחבר ספר חרדים, שגם הוא עצמו חיבר פיוטים ידועים, כגון ידיד נפש וכו':

הם לא היו במדרגות הנמוכות שלנו. בדורות שעברו היו מרגישים יותר את אהבת ה', ולכן היו מזכירים את הקב"ה בכל פעם, שם שמם שגור בפייהם, אהבת ה' היתה אצלם דבר מוחשי, אנחנו לפחות יכולים קצת לחקות את זה. צריכים להשתדל מאד:

לכאורה, ישנה שאלה. אנשי כנסת הגדולה תיקנו לנו נוסח תפילות, ובמשך הדורות הוסיפו החכמים הרבה פוסקות לתפילה, אשר בדורות הראשונים לא היו אומרים אותם. כמו-כן הוסיפו הרבה פיוטים, פייטנים רבים חיברו שירים. בשביל מה צריך את כל התוספות הללו? לא מספיק מה שקבעו הראשונים והקדמונים, שצריך להוסיף עוד ועוד?

הרבה גדולי ישראל חיברו פיוטים, כגון 'רשות' ל'נשמת', והתפילה שלפני תקיעת שופר, וכן בחגים ובמועדים, ושירים ותושבחות בלי גבול. לשם מה צריך כל זאת? וכי לא מספיק ספר תהלים שחיבר דוד המלך ע"ה? וכן לגבי התפילה, מדוע הוסיפו הרבה דברים בתוך התפילה?

אלא מאי. התפילה היא כנגד הקרבן. בתפילות שלנו אנו משלימים את מה שבעוה"ר חסר לנו, שזהו בית המקדש. טוב, אם אנחנו כ"כ רוצים את בית המקדש, עליך להתפלל כפי שצריך. אם לכך אתה אכן מחכה ומצפה, עליך להתפלל כראוי. ואם אתה כ"כ שמח, אז אתה מוסיף. להראות כמה אני מחבב זאת. אני לא מסתפק במה שמוכרח. נכון שלא חייבים, אבל אני מראה בזה כמה אני אוהב ומחבב את הדבר. להראות שאנחנו אכן רוצים בכך. לא מצטמצמים ורוצים בעיקר להתפטר ולגמור, אלא אנחנו מוסיפים מעצמינו, וכל פייטן מוסיף פיוטים מעצמו. אמנם ישנם הרבה, לא חסרים פיוטים, אבל הוא רוצה להוסיף משלו. אם יתקבל, אולי יתקבל בכל עם ישראל. ואם לא, יתקבל בעיר שלו, בסביבה שלו, במשפחה שלו, בבית הכנסת שלו. ישנם פיוטים, אשר נתקבלו בכל עם ישראל. כגון, לכה דודי וכו', בר יוחאי וכו'. וישנם פיוטים, שנתקבלו רק בקהילות מסוימות. ישנם יותר, וישנם פחות:

מובא בספרים הק', כי הדבר תלוי בשורש נשמת המחבר. כך גם, לגבי הספרים. ישנם הרבה ספרים טובים, שלא נתקבלו בעולם. וישנם ספרים 'לא כל כך', אשר כן נתקבלו. ישנם ספרים מפורסמים, שכל עם ישראל קיבל אותם. למחבר הספר או לפייטן, ישנה נשמה כללית, וכיון שהוא השורש של כולם, ממילא הדבר מתקבל אצל כולם. ואם לא, זה מתקבל רק אצל חלק:

מעובד מתוך שערי יצחק - שיעורו של מרן שליט"א - בא התשע"ח

רוצים להיות שותפים בזיכוי הרבים, בהפצת תורה ומסורת, בהחזקת כולל אברכים ולומדי תורה, בהוצאת ספרי קודש לאור, בארגון בני הישיבות ועוד, חייגו לארגון "פעולת צדיק" 03-6780070. ניתן לתרום מכספי מעשר (אפשר לתרום גם בכרטיס אשראי/הוראת קבע - קוד מוסד להקמת הרשאה 08540/הפקדה לחשבון בבנק המזרחי סניף 669 מס' חשבון 187111)